

UDK: 598.816 (497.113)
Kratko saopštenje

**PITANJE STATUSA LEŠNIKARE, NUCIFRAGA CARYOCATACTES
MACRORHINCHOS BREHM, 1823. U VOJVODINI**

J. J. PURGER

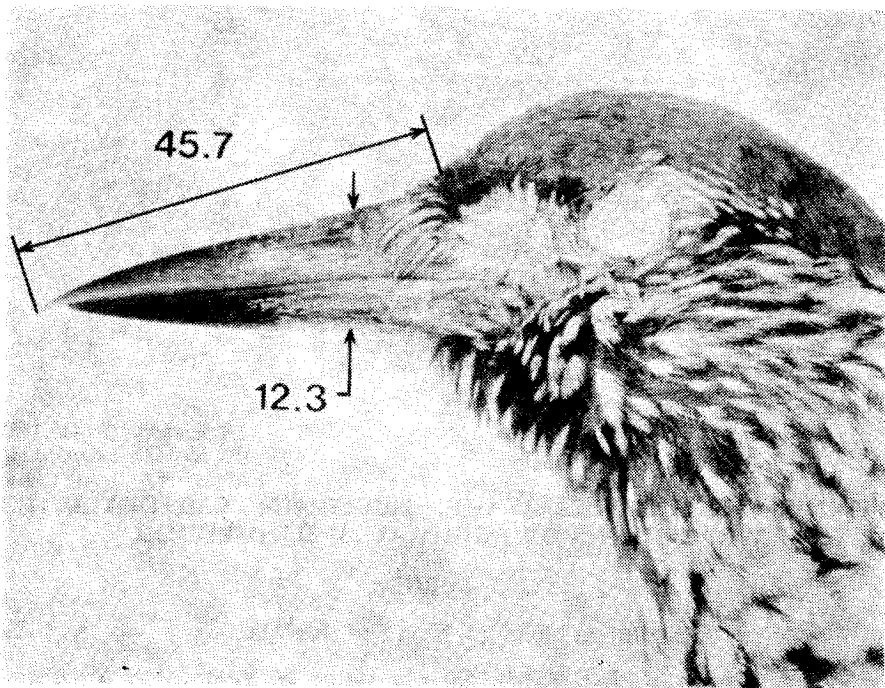
Institut za biologiju, Novi Sad, Jugoslavija

Purger, J. J. (1988/89): *On the status of Nutcracker, Nucifraga caryocatactes macrorhynchos Brehm 1823 in Vojvodina*. — Bulletin of Natural History Museum, Belgrade, B 43/44, 199—201.

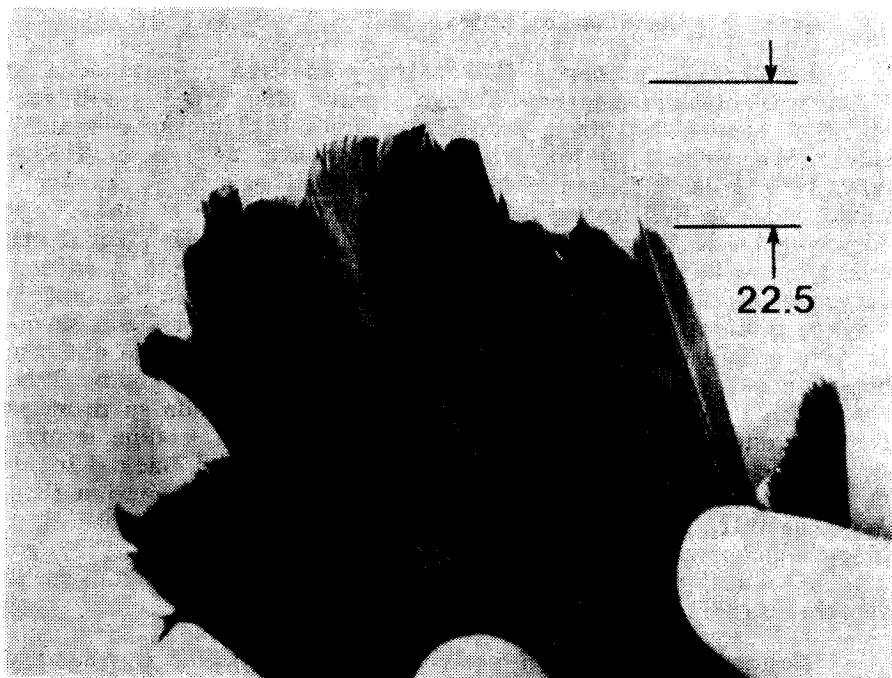
Nutcracker, *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* is sporadic and rare winter visitor in ornitofauna of Vojvodina. That is confirmed by few records of this subspecies. Last entry is from Nova Crnja (in Banat), where one nutcracker with characteristics of particular subspecies is collected on 26. 11. 1988.

Lešnikara je stanarica Balkanskog poluostrva i prilagođena je životu u planinskim uslovima. Tokom jeseni i zime sreće se i u podgorju, ali samo preko dana. Predveče se vraća u planinske četinarske šume (Matvejev, 1976). *Nucifraga caryocatactes relictata* Reichenow, 1889, koja je bliska nominalnoj podvrsti nastanjuje severne i zapadne delove Balkanskog poluostrva, a na jugoistoku živi *Nucifraga caryocatactes wolfi* Jordans, 1940 (Matvejev, 1950, 1976). Pored ove dve, Matvejev (1976) navodi i sibirsko-azijsku podvrstu *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* Brehm, 1823 koja prilikom periodičnih invazija u Evropu dolazi i u balkansko područje. Ovi primerci se pojavljuju u balkanskom području od kraja septembra do kraja oktobra, a u Panonskoj niziji ostaju do marta. Navedene su i godine 1911, 1955, 1957. i 1958. (bez lokaliteta i izvora literature), kada su primerci ove podvrste ubijeni u Panonskoj niziji. Tokom 1911. godine lešnikare su zabeležene 10. oktobra u Perlezu i 12. oktobra u Baču (Kir. M. O. K. 1911), kao i 20. oktobra u Iloku i u oktobru u Temerinu (Kir. M. O. K. 1912). Matvejev i Vasić (1973) su naveli 11 nalaza *N. c. macrorhynchos* za Jugoslaviju a od toga samo jedan nalaz iz 1957. godine se odnosi na Vojvodinu. Ovaj primerak lešnikare sakupljen je 20. februara 1957. u Bačkoj Topoli (Antal, et al. 1971).

Najnoviji podatak koji potvrđuje iznete činjenice o dolaženju ove podvrste u naše krajeve je od 26. 11. 1988., kada je u banatskom selu Nova Crnja ubijena jedna lešnikara sa karakteristikama podvrste

Sl. 1. — Dužina (45,7 mm) i visina (12,3 mm) kljuna *Nucifraga c. macrorhinchos* iz Nove Crnje, prikupljene 26. 11. 1988.
 Length (45,7 mm) and height (12,3 mm) of bill *Nucifraga c. macrorhinchos* from Nova Crnja, collected 26. 11. 1988.

Sl. 2. — Širina bele trake (22,5 mm) na kraju repa *Nucifraga c. macrorhinchos* from Nova Crnja, collected 26. 11. 1988.
 Width of white strip (22,5 mm) at the end of tail of *Nucifraga c. macrorhinchos* from Nova Crnja, collected 26. 11. 1988.

N. c. macrorhinchos. Od nominalne podvrste, *N. c. macrorhinchos* pre svega se razlikuje po kljunu koji je tanji i duži, kao i po beloј traci na kraju repa, koja je znatno šira. Po Svenssonu (1984) dužina kljuna varira od 42 do 53,5 mm a visina kljuna od 11,5 do 13,8 mm, dok širina bele trake na repu od 19 do 32 mm. Dužina kljuna našeg primerka je 45,7 mm, visina kljuna je 12,3 mm (Sl. 1), a širina bele trake na kraju repa 22,5 mm (Sl. 2). Ova ptica je zahvaljujući Ferencu Balintu i Dežeu Bajusu dospela do nas, i sada se nalazi u zbirci Prirodnjačkog muzeja u Beogradu.

Na osnovu ovih podataka možemo zaključiti da je podvrsta lešnikare *Nucifraga caryocatactes macrorhinchos* povremeni i retki zimski gost u ornitofauni Vojvodine.

LITERATURA: Antal, L., Fernbach, J., Mikuska, J., Pelle, I., Szlavka, L. (1971): *Larus* 23, 73—121; Kir. M. O. K. (1911): *Aquila* 18, 394—399; Kir. M. O. K. (1912): *Aquila* 19, 462—463; Matvejev, S. D. (1950): Rasprostranjenje i život ptica u Srbiji. — Srpska Akad. Nauka, Beograd; Matvejev, S. D. (1976): Pregled faune ptica Balkanskog poluostrva I Detlići i ptice pevačice, SANU, Beograd; Matvejev, S. D., Vasić, V. F. (1973): *Catalogus Faunae Jugoslaviae 4/3 Aves*, Cons. Acad. Sci. RPSFJ, Ljubljana; Svensson, L. (1984): *Identification Guide to European Passerines*, Stockholm.